

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор
на пів року 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць 170 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня, крім неділь і руских свята, о 5^{1/2} год. пополудни.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженя. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Задачі рускої шкільної молодіжи.

(Конець).

Основним образом, набути в середній школі, здобуде собі молодіж ті відомости, які їй промостять дорогу до найвисших шкіл, положить собі певні підвалини до того становища, котре опісля по скінченю всіх наук займе в суспільности і на тім становищі зможе трудити ся в користь свого народу. Коли школа дасть їй не лише основне образование і примірне виховане, але до того загриє серце до любови свого народу і до саможертви, тоді може она сповнити відповідно народний обовязок, тоді зможе ділати в користь того народу, бо у неї буде не лише тепле серце для свого народу, буде не тільки добра воля, прислужити ся хосенно сему народови, але буде також спромога до того, бо у неї буде потрібне до того знане, що би своему народови стати в пригоді.

Але що би руска молодіж могла дійсно стати в пригоді своему народови, повинна передовсім здобути собі потрібне образование і відповідне суспільне становище. Тимчасом на жаль і з шкодою, як для самої молодіжи, так і для самого народу буває, що одиниці зпосеред сеї молодіжи рвуть ся передчасно до дальшої участі в політичній і суспільній житю, не маючи до того ані законного управненя, ані відповідного знаня, ані потрібного в тих справах досьвіду. Через те не тільки відривають ся від науки і не досягають потрібного їм образования, але дуже часто остають непокінченими гімназиястами і творять т. зв. інтелігентний пролетарят, а справі самій часто шкодять. Тим способом, кидаючи ся передчасно в політичну струю, марнує ся

у нас чимало нераз вельми спосібних молодців, котрі могли би бути окрасою рускої суспільности і трудити ся з справедливим хісном для свого народу.

Треба однак памятати, що сама школа не дасть молодіжи всего, що їй потрібно, бо дає лише підвалини, вказує дорогу до справедливого образования, котре можна осягнути дальшою працею, розширюванем і поглиблюванем сего, що осягнуло ся в школі. Але буває і так, що задля невідповідного добору або складу учителів, молодіж не відносить бажаної користи в школі, не осягає добрих успіхів. Се однак не може бути вимівкою для молодіжи, що не було кому її навчити, бо ж ті недостачі може і повинна она поповнити власною працею. Для прикладу вкажемо на Маркіяна Шашкевича, як він без учителя, без наукових засобів, які нині можна мати, вивчив руску мову, ознакоив ся з Словянщиною і т. п. Для бажаючих сьвітла і науки в нині вже засоби, що би можна і приватною навіть дорогою осягнути потрібне образование.

Вже в замітках наших звернем на адресу учителів-Русинів висловили ми, що школа повинна виховувати і образувати молодіж в народній душі, плекати в її серцях любов до всего, що своє, до своєї мови і народности. Але ми зазначили се з притиском, що народолюбство, патриотизм, а загорілість і ненависть се зовсім ріжні розуміння. Отже й звертаючи ся до молодіжи, мусимо зазначити, що она повинна любити своє, але планувати інші народности, інші ісповіданя. У нас буває деколи, що одиниці зпосеред рускої молодіжи вважають се патриотизмом не вчити ся польської мови і літератури, забуваючи о тім, що Шевченко в своїм заповіті висказав бажане: «учіте ся, брати мої, думайте, читайте і чужому наўчайтесь і свого не

цурайтесь». Чим більше чоловік знає і уміє, тим ліпше для него, тим ширший розкриває ся перед ним овид.

Отже не тільки повинна наша молодіж основно пізнати свою рідну мову і літературу, але скільки змоги також і інші слов'янські, а чим ширший буде єї овид, тим більший хосен зможе она принести своему народови, бо тим більше мати ме условин, що би здобути собі опісля в прилюднім житю відповідне становище.

На останну вкажемо ще і на потребу більшої пильности і витревалости в праці. Не хочемо тим сказати, що би загал молодіжи тим не визначав ся, справді велика частина є вельми пильна і витревала і осягає тим поважні висліди. Але ж таки певний процент рускої молодіжи не доходить до задуманої мети не тільки задля слабих спосібностей або задля недостачі прожитку, а таки при добрих нераз спосібностях, у великій часті задля байдужности, стрітивши лише малі перепони опускає руки і марнує ся. Отже руска молодіж, вступаючи в шкільні поріги повинна все мати на тямці: *per aspera ad astra*, а коли за молодю навчить ся витревалости і пильности, коли навчить ся поборювати всякі труднощі, тоді зможе рускому народови в будуччині допомогти до красшої долі.

Мир.

Про посліднє засіданє мирової конференції доносять слідуєчі цікаві подробиці:

Засіданє було заповіджене на понеділок о 1. год. по полудни, але Комура, який одержав важні денеші з Токіо, вислав до Вітого секретаря з просьбою, що би конференція розпочала ся о 9. год. рано. Віте згодив ся на се і положив ся вчасніше спати. Однак в ночі збудже-

Ярослав Гординський.

Іван Гушалевиц і його творчість.

(Дальше).

Крім газдівства займав ся Гушалевиц в тому часі ще літературною та суспільною роботою. Із згаданих листів довідуємо ся передовсім, що він писав тоді немало поезій. Іменно готовив він до друку збірку своїх стихотворів. Вони мали появити ся 1858 р. але не відомо чому, не побачила тая збірка сьвіта; твори, що мали увійти сюди або появляли ся відтак по ріжних видавництвах, або лишили ся таки в рукописи. — До того збирав Гушалевиц для Якова Головацького матеріяла до словаря та народні пісні.¹⁾ Вкінці виготовив він ту німецьку граматику, а під конець свого побуту на селі написав два томи «Пастырського Богословія».

У своїй політичній діяльности уважав він від 1850. р. (очевидна річ, під впливом таких людей як Девис Зубрицький та Яків Головацький, котрих він усе держав ся) головною своєю задачею «поощрять кь складкамъ на Народный Домъ иль покункѣ книгъ и всему русскому».²⁾

А ми наводили уже више його власне сьвідощтво, якими способами відбувало ся нераз таке «поощреніє».

Гушалевиц не міг ніколи погодити ся з гадкою, що він мусить перебувати на селі, далеко від своїх друзів: Зубрицького та Головацького. Майже в кождім листі, писанім до другого з них, бачимо тугу за Львовом та за «солодкимъ медкомъ» із приятелями. «Доселѣ ведеться хорошо» — пише Гушалевиц³⁾ — одно только недостаєть друзей, тому то менѣ за Львовомъ истинно жаль и очень жаль».⁴⁾

Дятого просив він раз в раз Головацького, що би сеї довідував ся, як стоять справи з рускими катехитами, чи він не міг би дістати місця при гімназії у Львові.

Вкінці здійснили ся горячі бажання та усильні старання нашого «заточника». Його іменовано 1861. р. дійсним катехитом при академічній гімназії у Львові.⁵⁾

Як учитель був Гушалевиц дуже добрим чоловіком і обходив ся із своїми учениками лагідно — бо на ділі була се людина добряча, за те і любили його усі та звертали ся до нього сьміло з усякими просьбами. Між його листами доводило ся мені нераз стрічати благальні письма ріжних людей (певно учеників), що би зін зволив помилувати їх при іспитах і т. п. Що

між ним а його учениками панували сердечні відносини, про се можуть сьвідчити, крім вірші д. Павлика, поміщеної у д-ра Франка, ще і тії преріжні анекдоти, майже усі комічного характеру, які ходять досі поміж його бувшими учениками.⁶⁾

Та мимо сеї популярности не мав він ніякого впливу на своїх учеників. До виобразования їхніх гадок в своему або иншому напрямі не причинив ся він ні крихітки. Відай не хотів займатися «політикою».⁶⁾

(Дальше буде)

¹⁾ Пр. в однім листі пише він: «Доселѣ я ничего не дѣлалъ, кромѣ нѣкоторыхъ помѣстныхъ слова собералъ; кь чему Вы (се-то Я. Головацький) меня поощрали такъ часто». (Студинск. стор. 238) або знова: «Я собираю пѣсни и уже близко 50 непечатанныхъ еще есть у меня. Словъ тоже есть, но немножко. Я ихъ Вамъ надошлю, кобы лишь больше ихъ собрать. Собраніємъ пѣсней горячо вознамѣрюю заняться. Лѣтної порой даже въ сосѣдство пушусь. Тож желалбы я точно познакоить ся съ вѣдми обрядами и суевѣрїями нашего народа здѣшнего. Замѣчательны суть и рассказы народныхъ, но ту задачу не легко рѣшить. Чтоби Вы (Я. Головацький) об этомъ предметѣ думали извольте

